

ARIADNE - EN KORT INNFORING

ARIADNE var etter gresk mytologi datter av Kreta-kongen Minos. På Kreta fantes det en labyrint, der det huserte et uhyre som var halvt menneske, halvt tyr. Dette uhyret, kalt «Minotaurus», krevde årlige blodofre. Da Thesevs, en Athensk prins, skulle gå i kamp med Minotaurusen, ble han gitt et nøste av Ariadne. Med *ariadnetråden* kunne han finne veien ut av labyrinten, etter først å ha gått inn i den og drept uhyret.

«Labyrinten» i denne myten er ofte blitt utlagt som et bilde på hjernens labyrint, og Minotaurusen et bilde på den hjernebundne intelligens. «Ariadnetråden» blir da den ledetråd som gjør mennesket i stand til å finne veien ut igjen til livet, etter å ha gått inn i den abstrakte tankelabyrinten. Men hva slags monster representerer egentlig denne «Minotaurus-intelligensen»? Og gis det overhodet noen annen intelligens?

Gjennom *Ariadnes årbok* vil vi bearbeide disse spørsmålene, inspirert av et goetheanistisk og steinerpedagogisk idégrunnlag. Fra og med 2006 ble årboken et nordisk prosjekt, med redaksjonsmedlemmer fra Norge, Sverige, Danmark og Finland. Vi presenterer essays på skandinaviske språk og engelsk.

Årbok 2010 er den 13. i rekken av Ariadne-årbøker.

BESTILLE ÅRBOKEN

BESTILLING FØR: 30. april 2010

Mange skoler har hatt som praksis å kjøpe inn årboken til hele kollegiet, andre har kjøpt inn ett eksemplar til biblioteket. Det er de første skolene som har gjort det økonomisk mulig for oss å utgi årboken, og vi håper mange flere vil gjøre det samme. Ariadne-årboken trykkes kun opp i det antall den bestilles. Den vil være i trykken ca 1. mai 2010, og vil sendes ut i løpet av mai. Bestilling sendes til

Ariadnes årbok

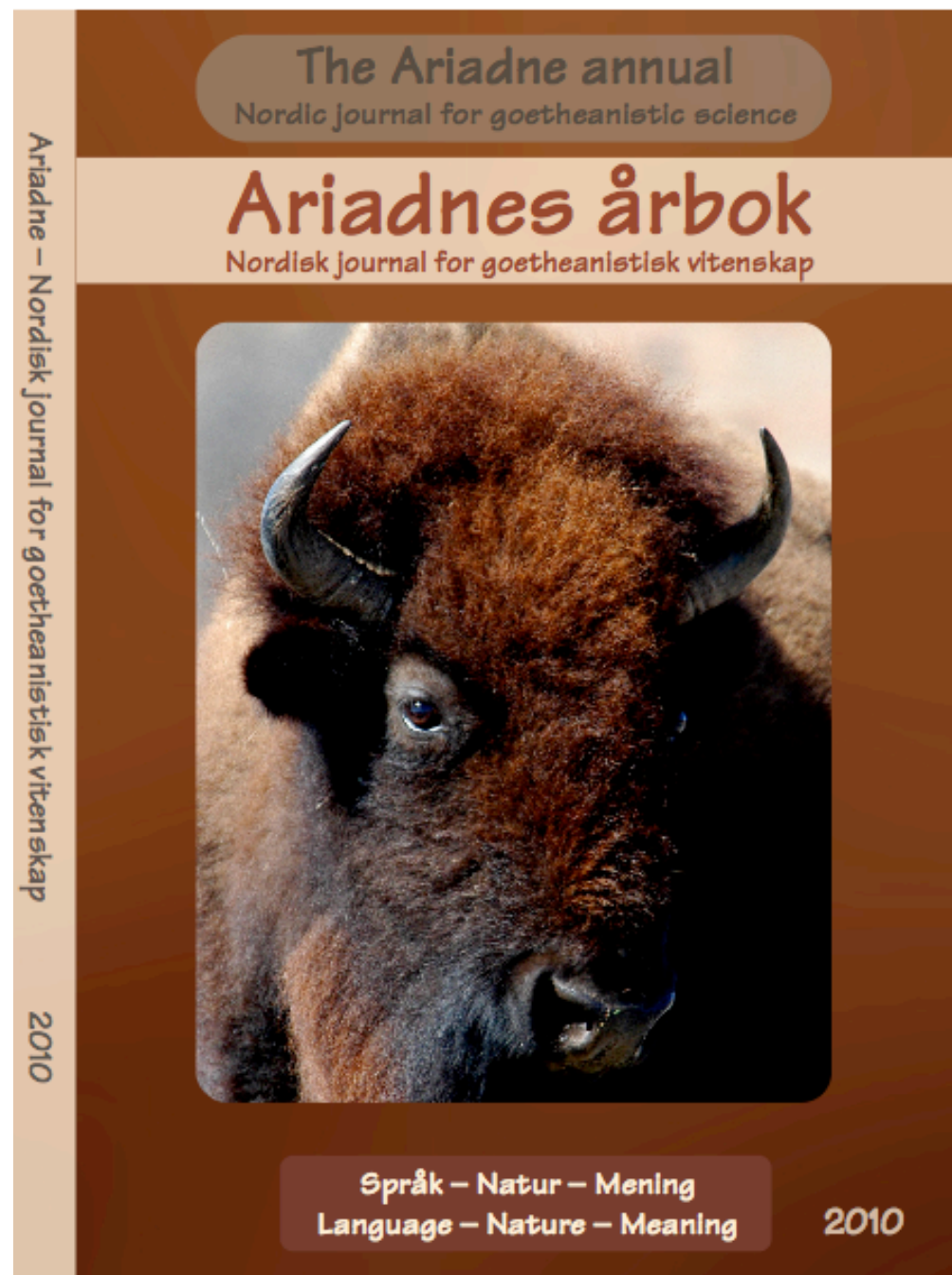
PROF. DAHLS GT. 30, NO-0260 OSLO

E-post: Chryssula@rshoyskolen.no

Faks: 0047 22 54 05 95

Tlf: 0047 22 54 05 90

Pris pr eks: Kr. 160 pluss porto. Faktura vil bli lagt ved sendingen.

Å LYTTE TIL TINGENES TALE

Det vi elsker for dets egen skyld, vil vi beskytte. Det vi elsker ut fra dets egen verdi, dikter vi ikke vilkårlig om etter eget hode. Derimot vil vi lytte til hva det har å si. Til dette trengs en tillit til at tingene har sin egen tale, dernest at vi (i det minste tidvis) er i stand til å tie og lytte til denne talen. Hver på sin måte svikter både naturvitenskapen og humanvitenskapene, når det gjelder å lytte til hva naturen har å si.

Den britiske fysiker, C. P. Snow, skildret i 1959 den splittelsen i vitenskapen som nå kalles «de to kulturer». På den ene siden har vi naturvitenskapen, med sine lineære *årsaksforklaringer*. Her har forskeridealet tradisjonelt vært «den udeltakende observatør», som registrerer «de kalde fakta», det som kan telles, måles og veies.

I humanvitenskapene dreier det seg mer om *forståelse*. Her har kunnskap ikke status som udelte objektiv, men som konstruksjoner farget av sosiale og kulturelle forhold. Med postmodernismen har humaniora tatt enda en omdreining vekk fra naturvitenskapens objektivisme. Det fremholdes (for så vidt med all rett) at naturen erfares, tolkes og manipuleres ulikt innenfor ulike sosiale og kulturelle tradisjoner. «Natur» har altså ulike meninger til ulike tider og i ulike kulturer. Noen annen natur anerkjennes ikke, for så vidt som all natur vi kjenner til allerede er noe erkjent og altså fortolket.

Disse tradisjonene, la oss kalle dem Skylla og Karybdis, har hver sin agenda. Skyllas agenda er å kontrollere og beherske naturen, i siste instans også menneskets natur, for nyttige formål. Der Skylla rendyrkes degraderes naturen til «råstoff» og mennesket til «human kapital». Karybdis vil «gjeninnsette subjektet» som naturvitenskapen har drevet ut. Skylla reduserer naturens tale til homogene størrelser uten kvalitet. Karybdis gir all talerett til mennesket. Begge tendenser innebærer et svik mot naturen, der tingenes tale – naturens logos – forstummer.

I begge tradisjoner finner vi ærlige, kjempende mennesker og store sannheter. Men vi skal ikke derfor unnlate å gjennomskue de impulser vi har med å gjøre. Skylla er den enkleste å fatte. I kontrast til Skyllas iskalde beregninger virker Karybdis' budskap befriende og varmende. Et eksempel er vitenskapsteoretikeren Paul Feyerabend, som oppsummerte sin brannfakkell av en bok – *Against Method* (1975) – i slagordet «anything goes». Denne bokens angrep på «vitenskapens objektivitet» er basert på dype innsikter. Men heller ikke Feyerabend vil innrømme naturen en egen stemme.

Er det mulig å utvikle en vitenskap med en annen agenda enn Skylla og Karybdis? Det måtte være en vitenskap som ikke hadde makt-over-naturen som øverste formål. Til dette har vi allerede en hypereffektiv teknovitenskap! Heller ikke kunne formålet ligge i høre på vår egen tale. Forskningens mål måtte rett og slett være å utforske naturens egne kvaliteter, å lytte til dens egen tale. Da snakker vi om en naturvitenskap etter Goethes forbilde. I år er

det 200 år siden han utga det han selv betraktet som sitt hovedverk, *Fargelæren*, der han gjorde et forsøk på å utforske «hva fargene selv har å si».

Goethes prosjekt ble ikke ferdig. Men behovet for på å utvikle en fenomenologisk vitenskap, som ikke bortforklarer det som skal forstås, er ikke blitt mindre siden hans tid. Den moderne vitenskapskulturen har fortsatt en lang vei å gå før den har utviklet en sann *livsvitenskap*, dvs. en vitenskap som i sitt bilde og ved sine metoder kan integrere stoff, liv og bevissthet slik vår egen kropp gjør dette realt.

Ariadnes årbok er dedikert til denne oppgaven, å bidra til å hele vår vitenskap, dens praksis og verdensbilde.

Redaksjonen

Trond Skaftnesmo – Poul Erik Black – Jan Erik Mansikka – Daniel Håkanson

AV INNHOLDET

THE PATH TO THE WORLD – VEIEN TIL VERDEN

10 Peder Chr. Kjerschow

Tingenes tale og vår forståelse

14 Trond Skaftnesmo

Veien til verden. Å bygge broen mellom subjekt og objekt

42 Daniele Reistad

Fra vilkårlighet til frihet: Gjenoppdagelsen av ordets værens-andel

62 Karina Skilbrei

Tenkningen som Jeg-hendelse

74 Jan-Erik Mansikka

Att stå mellan två världar: En intervju med professor emeritus Reijo Wilenius

Wilenius

BIOLOGICAL PATTERNS OF MEANING – LIVETS MENINGSMØNSTRER

86 Mark F. Riegner

Horn, hover, flekker og striper: Form og mønstre hos pattedyr

122 Jos Verhulst

Evolusjon: En fenomenologisk tilnærming

134 Artur Granstedt

Att forska om det levande

COSMOLOGICAL PATTERNS OF MEANING – KOSMOLOGISKE MENINGSMØNSTRER

144 Oliver Conrads

Cosmos between matter and light. A general guideline to a cosmology in space and counterspace

151 Helge Godager

Kosmologi – hva er det?

158 Daniel Håkanson

Kosmos är alldeles för litet! Kosmologers reaktion på kosmos stora strukturer i Origins